

ŠKOFIJSKI LIST

24.

Duhovnim pastirjem o cerkveni glasbi.

V drugi ljubljanski sinodi sem razglasil Motu proprio sv. Očeta o cerkveni glasbi; hvalil sem napredek glasbe v naši škofiji; dodal sem nekoliko določil za orglarsko šolo in za negovanje cerkvene glasbe sploh (Synod. II. pg. 49—64).

Ker so sv. Oče naročili, naj se sestavi posebna komisija, ki naj bi nadzirala in vodila vso cerkveno glasbo po škofiji, sem tudi določil člane dotične komisije in jih pooblastil, naj si še drugih večšakov pridružijo, ako bo potrebno (ibid. pg. 64. p.).

Tako izpopolnitev so izvrstni in nad vse goreči glasbeniki ljubljanski vedno bolj želeli. Niso se pa upali svoje vzvišene naloge uspešno izvrševati, ako ne bi imeli pomočnikov tudi po deželi.

Rad sem ustregel tem opravičenim željam, saj so popolnoma po naročilu sv. Očeta Pija X. (Motu propr. čl. VIII). Zbrali smo člane komisije in sporazumno tudi določili nadzornike organistov po celi škofiji, kakor jih je objavil lanski »Škofijski List« (pag. 133.).

Komisija naj pazi, jeli se izpolnjujejo cerkvena določila glede petja in glasbe po cerkvah in naj mi svetuje, kaj bi bilo storiti, da postane slovesna služba božja vedno častitljivejša in spodbudnejša. Ta komisija ni zasebna, marveč je organ kn.-škof. ordinariata. Nadzorniki pa naj od časa do časa obišejo župnije, se prepričajo o stanju cerkvenega petja in o njem poročajo kn.-škof. ordinariatu.

Cerkvena glasba je vredna naše skrbi, ker ima nalogo, da časti Boga in spodbuja vernike, je bistven del slovesne liturgije, je neprecenljivo vzgojevalno sredstvo. Naša sveta dolžnost je vzdrževati in gojiti kras božje hiše, v kateri se opravljajo vzvišene skrivnosti naše vere, v kateri se zbira krščansko ljudstvo, da prejema milosti sv. zakramentov, da se udeležuje svete maše, da moli najsvetejši zakrament in da združi pri javni slovesni službi božji svoje prošnje s skupnimi molitvami. (Mot. prop.)

Za Boga je najlepše premalo lepo. Hvalevredno je, da skrbimo za lepoto in kras cerkve, za veličastnost in dovršenost obredov, za askezo in resnobo naziranja duhovnikov, ki v cerkvi opravljajo službo božjo. Ali nič manj sveta je skrb za dostojno cerkveno petje, ki je v najtesnejši zvezi z liturgijo, ki je bistven del slovesne službe božje. Lahko si mislim sveto mašo v preprosti misijonski kapelici, pod milim nebom; mislim si mašnika v revnih paramentih; ni pa nobene cerkvene slavnosti brez petja, in bodi to petje tudi enoglasno-koralno. Ni bilo še cerkva na površini zemlje, verniki so se zbirali še v podzemeljskih duplinah k božji službi; a tudi tam so odmevali zvoki psalmov, himnov in drugih spevov.

Zakaj pa ima glasba tolik pomen? Zakaj se stavi med vsemi umetnostmi v prvo vrsto? Zato, ker je vzvišena molitev, ker da besedilu nekake peroti, s katerimi se duh dviga kvišku k svojemu Stvarniku. Kipi in slike so lahko veliki umotvori, in kot taki močno vplivajo na verno srce, vendar so mrtvi in opozovalcu ne vzbujajo glasbenega odmeva duševnih čuvstev. Tudi glasbena partitura je mrtva, ali ona oživi, kakor hitro se izvaja to, kar kaže mrtva črka. Srce govori srcu, ne več posredno, ampak naravnost. Kakor je vera bolj stvar srca, tako je tudi pesem v prvi vrsti stvar čuvstva. Kot taka pa je ta umetnost od nekdanj izpremenljiva, polagoma se razvijajoča, močno zavisna od navad in okusa, dostopna vnanjemu, usodepolnemu vplivu, ki ga ima svetna, gledališka glasba na sveto umetnost. Tem potom se vrinejo tudi pri uglednih omikancih in pobožnih katoličanih neokusnosti in predsodki, ki jih je treba blažiti in trebiti.

Zategadelj je sveta Cerkev dala jasna določila glede liturgičnega jezika in cerkvene glasbe, in v zadnjih 50 letih so se po mnogih škofijah ustanavljala pod zaščito svete Cecilije društva, ki so si postavila nalogo, s poukom, strokovnimi

glasili, umetnostnimi prireditvami pomoči cerkvenim določilom k udeleževanju, prepodobiti v pravem duhu cerkveno glasbo. Tudi v naši škofiji deluje Cecilijino društvo prav uspešno, izdaja strokoven list, vzdržuje orglarsko šolo, prireja glasbene tečaje. To društvo je sicer pod mojim pokroviteljstvom, vendar ima, kakor vsa Cecilijina društva, bolj zaseben značaj. Sedaj, ko je vpostavljen komisija, je postavljena skrb za cerkveno glasbo na strogo cerkvena tla.

Ker so pa pojmi o cerkvenosti glasbe še danes jako različni, naj sledi tukaj, kar piše sveti Oče o njej:

»Kot bistven del liturgične slovesnosti ima cerkvena glasba isti namen kakor liturgija v obče: čast božjo in spodbudo ljudstva. Ista dviga vsako slovesnost in lepoto cerkvenih ceremonij, in čeprav je njen prvi namen, obleči liturgično besedilo, ki se ima podati vernikom, v primerne melodije, je vendar njen pravi in zadnji namen, narediti besedilo bolj učinkujoče, da more isto vernike lepše pripraviti na prejem sadov milosti, ki izvirajo iz presvetih skrivnosti.

Cerkvena glasba mora torej v najvišji meri obsegati one lastnosti, ki splošno odlikujejo liturgijo, namreč: svetost, lepoto zunanje oblike in splošnost.

1. Glasba mora biti sveta, to je varovati se mora vsega posvetnega, ne le v načinu kompozicije, ampak tudi v izvajanju.

2. Glasba mora biti prava umetnost, sicer ne more zbuditi v srcu onih svetih čuvstev, radi katerih je Cerkev glasbeno umetnost sprejela v svojo liturgijo.

3. Glasba mora biti splošna, to je v cerkvenih kompozicijah se smejo sicer izražati one posebnosti, ki so posameznim narodom lastne, vendar pa se morajo v toliko pokoriti splošnemu znaku cerkvene glasbe, da na tujega poslušalca ne napravijo neugodnega vtiska.«

* * *

Oprt na ta načela, ki so vsa vzeta iz »Motu proprio«, preidem v podrobnosti.

1. Liturgični jezik v naši škofiji je latinski; zategadelj se mora pri liturgični (slovesni) službi božji pri altarju in na koru vse peti v latinskem jeziku. Ta jezik je radi starosti in neizpremenljivosti častitljiv in pripraven, je popolnoma nevtralen in jako lepo se po njem izraža vesoljnost svete Cerkve, ker povsod na zapadu, kamor pridemo, čujemo sveta opravila obhajati v istem jeziku in se takoj čutimo domače. Preprosto ljudstvo sicer ne razume tega jezika,

vendar, če se mu pogosto razlaga pomen liturgije in njenega besedila, bo vedelo prav dobro, kaj pomeni »Dominus vobiscum«, »Gloria«, »Sanctus«, »Tantum ergo«, »Te Deum«, in to je zadosti, da obudi v srcu ona čustva, ki jih izraža liturgično besedilo.

Nikakor torej ni dovoljeno pri slovesni sveti maši peti v domačem jeziku, ampak vsi spevi: Introitus, Gloria, Graduale, Credo, Offertorium, Sanctus, Benedictus, Agnus in Communio se morajo peti v liturgičnem, to je latinskem jeziku, da bo zveza med altarjem in korom organična. Pri neslovesnih opravilih (teh je večina), ki nimajo strogega liturgičnega značaja, torej pri tihih svetih mašah, litanijah, šmarnicah se sme in naj se poje v domačem jeziku. Sedaj, ko je že minulo 35 let, odkar se je v naši škofiji pričel prepodob cerkvene glasbe, bo pač mogoče ob večjih praznikih obhajati strogo liturgično božjo službo. Zatorej naj bo v manjših župnijah peta sveta maša le ob največjih praznikih, tedaj pa natančno po predpisih.

2. Gregorijanski koral ima v najvišji meri one lastnosti, ki tvorijo cerkvenost spevov. Je svet, ker je po svojih melodijah in notranjem ustroju vzvišen nad vsakim posvetnim čuvstvom in nima prav nič skupnega z našo svetno glasbo; je umetnost, kakor priznavajo največji strokovnjaki, je splošen in prikladen vsem krajem, vsem razmeram. To petje je Cerkev podedovala od svojih očetov in ga vsa stoletja z veliko skrbjo hranila v svojih liturgičnih knjigah; ono je v besede najboljšem pomenu rimsko cerkveno petje, katero edino se izključljivo zaukazuje v liturgičnih predpisih.

Koral je prišel v slab glas, ker se je rabil le pri črnih mašah in veliki teden, in še takrat se je izvajal tako v nemarno, da je bilo pravo strašilo za poslušalce, vzgojene v svetni glasbi. Po mnogih preiskovanjih se je to petje očistilo v tradicionalnem zmislu in učenjaki so našli v njem uprav umetnostni zistem. Treba je le temeljitega pouka in na dan bo stopila vsa krasota gregorijanskega koral. Sveti Oče piše: »V duhovniških semeniščih in drugih cerkvenih zavodih naj se v zmislu določb tridentinskega zbora z vso pridnostjo in ljubeznijo goji tradicionalni gregorijanski koral. Predstojniki naj ne bodo preveč varčni z navduševanjem in hvalo svojih mladih podložnikov.«

V prvi vrsti naj se torej skrbi v semeniščih, da se bodo bogoslovci temeljito poučili v gregorijanskem koralu. Pa tudi duhovniki, ki so že v pastirstvu, naj se potrudijo, da bodo poznali vse

speve, ki jih imajo proizvajati. Verniki imajo pravico pričakovati, da jim duhovnik izvrši vse obrede, tedaj tudi koralno petje v spodbudo in tolažbo.

A tudi kor naj se vsaj tako marljivo pripravljaja na koralne speve, kakor se pripravljaja na figurhalno petje, in naj se jih bolj pogosto poslužuje. Cerkveni praznik ne bo prav nič izgubil, ako se tudi celo mašo poje koral.

Posebno pa je gledati na to, da se gregorijansko petje zopet ukorenini med ljudstvom, da se ljudstvo zopet dejansko udeležuje bogoslužnih opravil v cerkvi, kakor je bilo prej v navadi. Prav lahko bo doseči, da bodo na primer verniki sami odgovarjali duhovniku: »Et cum spiritu tuo«, »Amen«, Deo gratias«. Treba pripravnega moža in zgodilo se bo. Prične se z otroci v šoli, s člani Marijinih kongregacij in kmalu se pevcem na koru pridruži cela cerkev. Kako lepo bi to bilo!

3. S posebno ljubeznijo naj se goji ljudsko petje v cerkvi. Ljudsko petje je pravzaprav enoglasno petje s spremljevanjem orgel. Šolarji se še pripravijo do enoglasnega petja, a odrasli so pri nas tako navdahnjeni harmonije, da je težko misliti nanj. Enoglasno petje bi bilo ideal; lahko bi se pa tudi prištevalo ljudskemu petju dvo-, tro- in četveroglasno petje, za katero bi se morale prirediti preproste, melodične, toda dovolj dostojne pesmi v harmonijah, ki jih preprosto ljudstvo lahko prevladuje. Komisija bo skrbela za izdajo take pesmarice, ki bi služila ljudskemu petju pri ranih mašah, litanijah, šmarnicah in drugih pobožnostih. Pri drugem opravilu in večjih slovesnostih naj se skrbno goji tudi *umetno petje*, ker je to popolnoma v zmislu svete Cerkve, ki je od svojega postanka sem vedno gojila lepe umetnosti in želi, da vernikom nudi cerkev oni užitek, ki ga jim odreka velika skrb za vsakdanje življenje. Cerkev odpira ljudstvu hiše božje in mu predstavlja najsvetejše drame v miškavnem bogoslužju, ki je samo zase organičen umotvor. Cerkve so ljudem živeči muzeji s svojimi pravilnimi stavbami, z umetniškimi sohami in podobami, z vsem cerkvenim orodjem, ki se rabi pri liturgični službi božji. Katoliška cerkev je glasbena dvorana, vedno odprta ljudstvu, da se ondi blaži in lika po spodbudnem petju in glasbi.

Orkester ni prepovedan, vendar je treba v tem oziru velike previdnosti. Kjer ni v navadi, naj se ne vpelje, najmanj tam, kjer nedostaje moči in godbenega orodja. Prepovedano pa je vsako glasbilo, ki svira mehanično, na primer

gramofon, orkestrion itd.; istotako glasovir, tamburica, gitara, harmonika. Godba na pihala (banda) je v cerkvi prepovedana; pri procesijah naj se ne vpelje; ako je vpeljana radi nastopa vojaštva ali drugega moštva, naj vsaj ne igra neprikladnih komadov, najmanj takih, ki spominjajo na erotično besedilo.

Orgle so dragocena stvar, namenjene bogoslužju, zategadelj posebej blagoslovljene. Zatorej naj cerkveni predstojniki in orglavci posvetijo orglam vso pozornost. Kadar cerkev potrebuje novih orgel, naj se cerkveno predstojništvo obrne na enega izmed domačih mojstrov za dispozicijo in načrt omare. Oboje se predloži v zmislu »Škofijskega Lista« 1892., stran 76., kn. škof. ordinariatu v pregled in potrdilo. Istotako naj se zana-prej pošlje kn.-škof. ordinariatu v pregled in potrdilo tudi dispozicija novih zvonov, bodisi celega zvonila ali dopolnila zvonov, obenem mera zvonišča. Ako je stara omara, bodisi po svojem slogu ali gradivu še količkaj vredna, naj se ohrani, in če potreba, poveča. Ko so orgle izvršene, naj se zopet kn.-škof. ordinariat zaprosi za kolavdacijo, in ta bo poveril kolavdacijo strokovnjakom, ki bodo orgle pregledali in svoje poročilo ordinariatu predložili. Ta naredba je le v korist cerkvam in naj se vestno izpolnjuje.

Orgle naj se varujejo prahu in solnčnih žarkov, zlasti je paziti, da miši ne pridejo zraven. Ako kaj ni v redu in organist sam ne more popraviti, naj se pokliče mojster sam, ki itak garantira nekoliko let za svoje delo. Ako je cerkev zelo obiskovana in se močno praši v nji, naj se ogle v gotovih dobah izpraše in uglaše. Je nekoliko stroškov, a orgle se na ta način bolje ohranijo.

Po igri naj se registri zapro, da peresa ne izgube prožnosti. Polne orgle naj zadone ob praznikih, in sicer v začetku in koncem svete maše, kakor tudi ob slovesnem prihodu in izhodu škofa. Sicer pa naj se orgle rabijo prav diskretno, zlasti naj nikdar ne prevpijejo petja, ampak naj je prijetno podpirajo.

Sveta Cerkev je izdala določila glede orgel samo za strogo liturgična opravila. Zategadelj se sme orglati vse dni celega leta pri tihih svetih mašah in zasebnih pobožnostih. Prepovedano je pa svirati ob nedeljah in ferijah adventa in posta, ako je peta sveta maša v vijoličasti barvi. Vendar je v novejšem času dovoljeno, tudi te dni, ako je zbor šibek, da ga orgle podpirajo, vmes se pa ne sme svirati. Isto velja tudi za črne maše. Organist naj se varuje, da ne bo z nepotrebnim sviranjem zadrževal duhovnika pred altarjem; zlasti v začetku svete maše naj takoj začne z in-

troitom. Med povzdigovanjem in blagoslovom s svetim Rešnjim Telesom naj vlada sveta tihota. Tako je bila dosedanja navada, tako naj tudi ostane.

Organisti, poučeni v igri in modulaciji, naj se ravnaajo po teh naukih. Najbolje pa je, da igrajo po tiskanih predlogah, zlasti, kadar je več časa za sviranje.

* * *

Da bodo cerkveni predstojniki in organisti na jasnem, kaj zahteva sveta Cerkev od slovesne svete maše, naj sledi opis z umestnimi opazkami.

A s p e r g e s (Vidi aquam) se poje vsako nedeljo, najbolje koralno.

M i s s a c a n t a t a brez levitov in slovesna sveta maša z leviti imata iste predpise in tukaj velja načelo: Ako duhovnik pred altarjem poje, tedaj se mora tudi kor poslužiti latinskega jezika. Pesmi, ki bi jih narod rad slišal, se lahko pojo pred ali po maši, med slovesno mašo ne, in treba vsako nasprotno razvado odpraviti.

I n t r o i t se mora peti ali vsaj recitirati, to je različno deklamirati s spremljevanjem orgel.

K y r i e sledi introitu brez odmora.

G l o r i a, zapoje mašnik, kor nadaljuje »Et in terra pax«. Ako se poje koralni gloria, se smejo nekateri stavki recitirati in z orglami nadomestiti; oni stavki pa, pri katerih mašnik pripogiba glavo (*Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te*) se morajo peti.

R e s p o n z o r i j i se pojo koralno, eno ali večglasno.

G r a d u a l e, *t r a k t i n s e k v e n c a* se morajo docela peti, ali vsaj recitirati.

C r e d o se mora popolnoma izpeti, ne sme se recitirati. Komur je figuralni Credo predolg ali pretežek, naj se posluži koralnega.

O f e r t o r i j se poje kakor gradual, ali pa se recitira in nato poje prikladen motet.

S a n c t u s naj ne bo predolg, kajti do povzdigovanja mora biti končan, in če ni, naj duhovnik počaka, da se povzdigovanje godi v sveti tihoti.

B e n e d i c t u s se poje neposredno po povzdigovanju.

A g n u s p o »Pax Domini«.

Komunija po zauživanju presvete Krvi; lahko se tudi recitira.

T a n t u m e r g o, *T e D e u m* se poje v latinskem jeziku. Ko bi se pa *Te Deum* nikakor ne mogel peti latinski, tedaj naj mašnik opusti intonacijo »Te Deum«, zapoje naj se »Zahvalna pesem« in mašnik odmoli dotično zahvalno molitev v domačem jeziku. Kadar je več duhovnikov pri

altarju, svetoval bi koralni »Te Deum«, in sicer tako, da bi eno vrstico pel kor, drugo duhovniki pred altarjem. Bilo bi to nekaj veličastnega.

Odslej morajo prenehati one dvojezične maše, pri katerih se poje do darovanja latinski, nadalje pa v domačem jeziku. Ako liturgična slovesna maša ni mogoča, naj mašnik opravi tiho sveto mašo, in ljudsko petje stopi v svojo pravico.

O r g a n i s t i, v kolikor se bodo nadalje nastavljali, morajo biti šolani in za svojo službo usposobljeni. Komisija ima nalog, gospodom župnikom dajati pojasnila o usposobljenosti prosilcev za organistovske službe. Sicer pa glede organistov opozarjam na II. ljubljansko sinodo, v kateri so na straneh 178. do 186. označene vse stvari, ki se tičejo organistov.

P e v c i naj bodo verni katoličani in spodobnega obnašanja. Ako pojo v zboru tudi ženske, naj bodo ločene od moških v toliko, da se vsak spol postavi na eno stran.

Povsod se čuje, kakšen križ je s pevci. Komaj se malo priuče, že odidejo. To je zmeraj bilo in bo. Da pa organisti ne pridejo v zadrego, naj po vseh župnijah zasnujejo *p e v s k e š o l e* za mladi naraščaj, kakor je bilo nekdanj. V teh šolah naj se da mladini brezplačen, temeljit pouk. Ako se mali otroci v šoli nauče čitati, zakaj se ne bi bolj odrasli naučili peti po notah? Tega je zmožen vsakdo, samo treba je vnetega učitelja in učnih sredstev. Komisija skrbi tedaj, da dobimo temeljito, poljudno pevsko šolo v slovenskem jeziku, ki naj bo podlaga pevskega pouku po župnijskih pevskih šolah.

Enkrat za vselej pa izgini misel, kakor da je cerkveno petje pri svetih opravilih postranska stvar. Prvo mesto zavzema liturgija, drugo glasba, potem šele pridejo ostale umetnosti. Zatorej naj cerkveni predstojniki imajo posebno skrb za glasbo, naj podpirajo organiste s svetom in gmotnimi sredstvi, naj bodrijo pevce in naj tej stroki posveté vso svojo pozornost. Mnogo se je že storilo v naši škofiji za glasbeno umetnost, obilo dela nas pa še čaka.

Kaj naj se poje? V tej zadevi nismo v zadregi. Pesmi: mašnih, evharističnih, Marijinih itd. imamo dovolj in liturgičnih spevov je tudi na izbiro. Treba pa skrbno razbrati, kaj se prilega poedinim zborom. Nihče naj ne voli skladb, ki so za zbor pretežke; tudi lahke skladbe, ako so dobro pripravljene, se dajo izpodbudno izvajati. Zbor svetih obredov pravi: »Tudi najboljša, večglasna skladba more vsled slabega izvajanja postati nepristojna.« — Ramam se naloži le toliko, kolikor morejo nositi. Resnica je pa, da se ramena

utrđijo in so polagoma zmožna nositi še večja bremena. Isto velja o zborih.

Noben organist pa naj ne nosi na kor pesmi, ki imajo skakljajoči, igrajoči ali gugajoči ritem, ker je zoper častitljivost svetega mesta. Istotako naj bodo izključene vse pesmi, ki slone na trivialnih, pouličnih, fantovskih motivih. Prepovedane so tudi arije, ki so iz gledišča prenešene v cerkev, četudi z drugim besedilom. Ločiti je tudi cerkveno pesem od nabožne; prva je namenjena cerkvi, božji službi, druga domači uporabi. Kdor bi imel dvome o cerkvenosti kake pesmi, naj se obrne na komisijo za svet in pojasnilo.

Slednjič ukazujem, da ima vsak organist tekom enega leta zasnovati i n v e n t a r cerkvenih muzikalij: latinskih maš, ofertorijev, gradualov, Tantum ergo, Te Deum, zbirke slovenskih pesmi in orgelskih preludijev. Vsaka vrsta imej svoje številke, vsem pa se pritisne cerkveni pečat. V tem inventarju naj bodo popisane tudi orgle in prihodki organista. Vsak organist imej pa tudi d n e v n i k, v katerem naj vpisuje vse sklad-

be, ki so se proizvajale na koru. Obe knjigi naj bodo pripravljene nadzorniku v vpogled.

. . .

To okrožnico naj vsi vč. gospodje duhovniki pazljivo preberejo in organistom brati dajo. Komisija in nadzorniki pa bodo skrbeli, da se bodo te odredbe vestno izpolnjevale. — Častiti gospodje! V spomin sem Vam poklical le to, kar je zbor za svete obrede odločil; vi pa skrbite, da cerkvena avtoriteta ne bo trpela na svojem ugledu. Cerkve naj skrbno gojijo sveto glasbo, tako da bodo vsi, ki jih obiskujejo in so navzoči pri svetih opravilih, vselej mogli zaklicati: »Kako prijetna so tvoja stanovališča, o Gospod vojskinitram! Moja duša želi in koprne po vežah Gospodovih!« Ps. 83.

V L j u b l j a n i, 1. februarja 1914.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

25.

Izplačevanje duhovniških prejemkov potom c. kr. poštne hranilnice.

C. kr. deželna vlada sporoča z depisom z dne 14. decembra 1913., št. 31.502, semkaj:

Mit Bezug auf die h. ä. Note vom 21. November 1910, Zl. 28.766 (cf. »Škof. List.«, 1910, 151), mit welcher dem hochwürdigem fürstbischöflichen Ordinariate die Zahlungsmodalitäten der mit der Verordnung des k. k. Ministeriums des Innern vom 4. November 1910, R.-G.-Bl. Nr. 197, angeordneten Auszahlungen für Rechnung der politischen Behörden in Krain, beziehungsweise des krainischen Religionsfonds im Wege der k. k. Postsparkasse bekannt gegeben wurden, beehrt sich die Landesregierung dem hochwürdigem fürstbischöflichen Ordinariate zur gefälligen weiteren Verständigung mitzuteilen, daß zufolge des vom k. k. Ministerium des Innern im Einvernehmen mit dem Finanzministerium und dem Obersten Rechnungshofe hinausgegebenen Erlasses vom 17. November 1913, Zl. 40.415, die vom h. ä. Rechnungs-Departement den Behörden und Ämtern zukommenden Zahlungslisten, auf Grund deren die Gebühren den einzelnen Perzipienten auszuzahlen sind, künftighin nicht erst binnen acht Tagen, sondern sofort nach Verteilung der Bezüge, spätestens aber bis d r i t t e n jeden Monats, dem h. ä. Rechnungs-Departement, vorschriftsmäßig bestätigt, rückzuübermitteln sind.

Hiebei wird bemerkt, daß einzelne Pfarrpfründeninhaber den bisherigen Rücksendungstermin der Zahlungslisten nicht eingehalten haben. Von einzelnen langten dieselben bereits vor dem Auszahlungstage zum h. ä. Rechnungs-Departement zurück; in solchen Fällen wäre eine allfällige nachträglich erforderliche Richtigstellung der Empfangsbestätigungen nicht ausgeschlossen; einzelne wieder senden die Zahlungslisten mit großen Verspätungen, manche gar erst infolge mehrfacher Urganzen nach Ablauf mehrerer Monate ein. Hiedurch wird dem h. ä. Rechnungs-Departement eine unnötige Mehrarbeit, beziehungsweise Verzögerung der von demselben monatlich abzuschließenden Abrechnungen verursacht.

Das hochwürdigem fürstbischöflichen Ordinariat wird daher höflichst ersucht den Pfarrämtern die pünktliche Einhaltung des neu festgesetzten dreitägigen Rücksendungstermines sowie auch die genaue Befolgung der auf der letzten Seite der Zahlungsliste, wovon ein Exemplar beiliegt, enthaltenden Belehrung einschärfen zu wollen.

Hiebei wolle noch bemerkt werden, daß künftighin vor dem rechtzeitigen Rücklangen der bestätigten Zahlungslisten die Gebühren des nächs-

ten Monates nicht zur Anweisung gelangen werden.

Bei Zahlungen an einzelne Geistliche werden Zahlungslisten nicht ausgefertigt; die Flüssigmachung der Bezüge erfolgt hier mit Zahlungs-(Gutschrifts-)Anweisungen, und zwar, wenn der Bezugsberechtigte sich im Amtsorte befindet, in der Regel zu Händen des Amtes (Pfarramtes), sonst zu Händen des Bezugsberechtigten selbst.

Im ersteren Falle wird der Bezugsberechtigte

und seine Gebühr im Buchauszuge namhaft gemacht.

Über den Erhalt solcher Zahlungen sind zufolge obigen Erlasses des Ministeriums des Innern vom 17. November 1913, Zl. 40.415, formlose ungestempelte Bestätigungen (etwa auf den Buchauszügen) auszustellen und bei den Ämtern einige Zeit zu verwahren.

O tem se častiti gospodje duhovniki obveščajo. (Glej tudi »Škofijski List«, 1914, štr. 19.)

26.

Kaplani in štolnina.

C. kr. ministrstvo za bogočastje in uk je izdalo dne 24. januarja 1896., št. 23.194/95, c. kr. deželni vladam nastopno navodilo:

Es ist zur hierortigen Kenntnis gelangt, daß in den Fassionen einiger Pfarrer die Stolgebühren von den betreffenden Pfarrern aus dem Grunde nur teilweise zur Berechnung des Stolpauschales in Ansatz gebracht werden, weil diese Gebühren vermöge Übung den Hilfspriestern zukommen. Aus diesem Anlasse beehre ich mich Ew. Hochwohlgeb. zu eröffnen, daß zum Bezüge der Stolgebühren, soweit nicht ordnungsmässig publizierte Stoltaxordnungen ausdrücklich für einzelne Fälle Ausnahmen zugestehen, resp. spezielle Bezüge für Hilfspriester einräumen, gesetzlich nur der Pfarrer berechtigt ist, und durch die, wenn auch lange fortgesetzte Übung ein solches Bezugsrecht der Hilfspriester nicht geschaffen werden kann.

Im Sinne des § 4 I., Tit. 7, der hierortigen Verordnungen vom 20. Jänner 1890, R.-G.-Bl.

Nr. 7, wird daher die die Pfarreienbekenntnisse auszuschließende dekanatsämtlich bestätigte Nachweisung, von obigen Ausnahmefällen abgesehen, stets sämtliche im Durchschnitte der letzten 6 Jahre bei der betreffenden Seelsorgestation vorgekommen stolpflichtigen Akte darzustellen haben, ohne Rücksicht darauf, ob die von denselben entfallenden Gebühren dem Pfarrer selbst oder übungsgemäß den Hilfspriestern zukommen, nachdem ein bezügliches internes Abkommen zwischen Pfarrer und Hilfspriester den öffentlichen Fonds ohne ausdrückliche Genehmigung der Staatsverwaltung nicht präjudizieren kann. In das Einbekenntnis ist der nach diesem Gesamtdurchschnitte der wirklich eingebrachten Stolgebühren sich ergebende Betrag abzüglich der Summe von 30 fl. einzustellen.

Ich ersuche in vorkommenden Fällen für die Beobachtung dieses Grundsatzes Sorge tragen zu wollen.

O tem se gg. dušni pastirji obveščajo.

27.

Petletnice bivših prefektov zavoda sv. Stanislava.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 31. jan. 1914, št. 2456, semkaj:

Über die wohldortige, direkt beim k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht eingebrachte Eingabe vom 23. Dez. 1913, Zl. 5531, hat das genannte Ministerium mit dem Erlasse vom 15. Jänner 1914, Zl. 59.374 ex 1913, die Anrechenbarkeit der an bischöflichen Seminarien als Präfekt verbrachten Dienstjahre bei der Bemessung von Erhöhungen des Minimaleinkommens in der Erwägung ausgesprochen, daß die Tätigkeit des in einer solchen Verwendung stehenden Priesters sich als eine Art Spezialseelsorge darstellt, bezw.

insoferne es sich um eine Anstalt handelt, deren Zweck die Heranbildung von Priestern für die gesamte Diözese ist, eine Ausübung von Pflichten im Interesse der kirchlichen Amtsverwaltung der ganzen Diözese vorliegt, welche als öffentlicher kirchlicher Dienst im Sinne des § 1 des Gesetzes vom 24. Februar 1907, R.-G.-Bl. Nr. 56, anzusehen ist.

Bivšim prefektom zavoda sv. Stanislava, ki so prestopili v dušno pastirstvo, se torej štejejo leta, ki so jih preživeli kot prefekti v zavodu, v petletnice.

28.

Društvo »Rdečega križa«.

Društvo »Rdečega križa« ima namen v mirnem času pripravljati vse potrebno za uspešno pomoč ranjencem v slučaju vojske.

Namen je zares ne le človekoljuben, ampak tudi zares v duhu krščanske ljubezni do bližnjega.

Za krvave balkanske vojske je društvo »Rdečega križa« za Kranjsko poslalo zdravnikov, postrežnic in vso pripravo za ranjence v Črno goro, v Srbijo, v Bolgarijo, na Turško in na Grško.

Opazilo se je pa, da bi se na Kranjskem za ta vzvišeni namen še kaj več moglo storiti, posebno v slučaju, ko bi bila Avstrija v kako vojsko zapletena in bi morali skrbeti za domače sinove.

Moglo bi se precej več članov dobiti. Sedaj je na Kranjskem glavno društvo v Ljubljani s 309 člani in 16 podružnicami po deželi: v Po-

stojni, Kočevju, Krškem, Idriji, Kranju, Logatcu, Metliki, Mokronogu, na Vrhniki, v Radovljici, Ratečah pri Zidanem mostu, Rudolfovem, Kamniku, Št. Petru na Krasu in Črnomlju. Vse podružnice imajo skupno 727 članov.

Naprošen od visoke gospode priporočam društvo vsem gospodom duhovnikom, da bi sami vanje pristopili in premožnejše vernike, može in žene, skušali pregovoriti, naj bi se tudi pridružili. Prispevek ni velik, samo 4 K na leto. Z obilnimi prispevki bi se moglo izuriti več bolniških postrežnic in pomagati večjemu številu ranjencev posebno, ako bi prišlo do vojske zoper Avstrijo. Zapisati se je treba kar pri najbližnji podružnici.

V Ljubljani, 21. marca 1914.

† Anton Bonaventura,
knezoškof.

29.

Slovstvo.

Lepo življenje in srečna smrt. Nauki, molitve in pesmi za vse odrasle vernike, zlasti za bratovščino sv. Uršule. Izdalo vodstvo bratovščine sv. Uršule pri Sv. Jakobu v Ljubljani. Drugi, pomnoženi natisk oskrbel dr. Gr. P. Ljubljana 1914. V založbi Katoliške Bukvarne. Natisnila Katoliška tiskarna. Stra. 472. Cena: vez. v pergamoid z rdečo obrezo 1 K 40 vin., z zlato 1 K 80 vin.

Ta izredno bogati molitvenik ima naslednjo vsebino: I. Pouk. O bratovščini sv. Uršule. Pot v nebesa. Splošni nauki. II. Molitve. Molitve za vsak dan. Sveta maša. Tri božje čednosti. Popoldanska služba božja. Molitve za Marijine družbe. Sveti zakramenti. Dušna pomoč v bolezni in smrti. III. Pesmi.

Vestnik Dejanja sv. Detinstva. Zvezek 34. Letno poročilo slovenskim deležnikom za l. 1913. Spisal A. Č a d e ž, škofijski voditelj »Dejanja sv. Detinstva«. V Ljubljani, 1914. Samozaložba. Natisnila Katoliška tiskarna. Str. 64.

Vsebina: Srečno novo leto! — Misijonska

poročila iz Azije, Amerike, Oceanije. — Za pouk in razvedrilo. — Misijonske novice. — Darov je bilo iz ljubljanske škofije 5175 K 74 vin., iz drugih slovenskih škofij 622 K 36 vin.

Glasnik presvetog Srca Isusova. Ta mesečnik izhaja v Zagrebu v snopičih po 32 strani. Naročnina 1 K 20 vin.

Predigten über die Nächstenliebe. Von P. Wenzel L e r c h, S. J. — Warnsdorf. Ambr. Opitz. Str. 273. Cena 2 K 80 vin.

Ta knjiga znanega pisatelja vsebuje 36 govorov o ljubezni do bližnjega. Govori so daljši in krajši, primerni za cerkev in društva.

Jahresbericht des St. Joseph - Priestervereines in Görz für das Jahr 1913. — Društvena zdravišča v Meranu, Gorici in Iki je obiskalo l. 1913. duhovnikov 422, klerikov 15. Oskrbovalnih dni je bilo 15.662. Iz ljubljanske škofije je 29 duhovnikov v društvu. Zastopnik je mons. prof. dr. Aleksij Ušeničnik.

Razne opazke.

Naznanila o pozakornitvah za matične kopije naj bodo dosloven prepis pozakonilnega pristavka v maticah samih. Zato naj se zapišejo tudi priče in coram.

Pazite na cerkvene starine! V minulem letu so se razni agenti silno prizadevali, da bi nakupili čimveč cerkvenih starin: slik, kipov, svečnikov itd. Cerkevni predstojniki se opozarjajo, da se nobena cerkvena lastnina brez dovoljenja kn.-šk. ordinariata ne sme prodati. Zviti agenti se navadno obračajo do cerkvenikov in ključarjev, katerih nevednost hočejo izrabiti, da si lažje prisvoje zaželjene predmete. Zato naj se ključarjem in cerkvenikom prepove prodaja cerkvenih predmetov in tudi razkazovanja vsem s u m l j i -

vim ljudem, ki se ne izkažejo z dovoljenjem župnega urada, oziroma škofijstva.

Postojnska jama. Jamska uprava v Postojni je pripravljena romarjem, ki prirejajo bežja pota mimo Postojne, znižati vstopnino za obisk jame od 5 K na 1 K za osebo, če se romarji skupno obiska udeležijo ob navadnih posetnih urah, to je, od 1. marca do 31. oktobra ob $\frac{3}{4}11$ ali ob $\frac{1}{2}4$, v ostalem času leta samo ob $\frac{3}{4}11$, ob izrednih urah pa le, če se udeležijo obiska vsaj 50 oseb skupno.

Za Rafaelovo družbo je doslej prispevke poslalo samo 96 župnih uradov. Ostali se prosijo, da prispevke kmalu odpošljejo.

Škofijska kronika.

Stalna pokojnina je dovoljena gosp. Francu Zega, bivšemu ekspozitu v Trnju. Naselil se je v Radovljici.

Knezoškofijski ordinariat v Ljubljani, dne 24. marca 1914.

Vsebina: 24. Duhovnim pastirjem o cerkveni glasbi. — 25. Izplačevanje duhovniških prejemkov potom c. k. poštne hranilnice. — 26. Kaplani in štolnina. — 27. Petletnice bivših prefektov zavoda sv. Stanislava. — 28. Društvo »Rdečega križa«. — 29. Slovstvo. — 30. Razne opazke. — 31. Škofijska kronika.
